

Ngày thi: 19/12/2022

Môn: Lịch sử

Thời gian làm bài: 180 phút

Câu 1 (2.0 điểm): Quan sát những bức chân dung sau:

- Cho biết đây là những “người khổng lồ” nào? Họ có đóng góp gì đối với văn minh Tây Âu thời kì Phục hưng?
- Phân tích ý nghĩa của văn minh Tây Âu thời kì Phục hưng.

Câu 2 (2.0 điểm): Nêu những thành tựu tiêu biểu của văn minh Trung Hoa thời kì cổ - trung đại? Những thành tựu đó có ảnh hưởng như thế nào đến văn minh Đại Việt?

Câu 3 (2.0 điểm): Đọc đoạn tư liệu sau:

"Mùa xuân (năm Đinh Hợi 987), vua lần đầu cày ruộng tịch điền ở núi Đọi (Duy Tiên, Hà Nam) được một hũ nhỏ vàng. Lại cày ở núi Bàn Hải, được một hũ nhỏ bạc, nhân đó đặt tên là ruộng Kim Ngân (Kim Ngân điền).

....

"...Mùa đông, tháng 10, được mùa to. Ngày 14, vua thân ra ruộng ở Điều Lộ xem gặt, nhân đổi tên cánh ruộng ấy gọi là ruộng Vĩnh Hưng. Ngày ấy, trở về cung..." (14 tháng 10 năm Canh Ngọ, 1030)
 ..."Mùa hạ, tháng 4, ngày mùng 1, vua ngự đến Tín Hương ở Đố Động giang cày ruộng tịch điền, có nhà nông dâng một cây lúa chiêm có 9 bông thóc. Xuống chiếu đổi gọi ruộng ấy là ruộng Ứng Thiên..." (ngày 1 tháng 4 năm Nhâm Thân, 1032)

..."Mùa xuân, tháng 3 (năm Nhâm Ngọ, 1042) vua ngự ra cửa biển Kha Lãm cày ruộng tịch điền rồi về Kinh sư...."

..."Mùa xuân, tháng 2 (năm Mậu Dần, 1038), vua ngự ra cửa Bồ Hải cày ruộng tịch điền. Sai Hữu ty dọn cỏ đắp đàn. Vua thân tế Thần Nông, tế xong tự cầm cày để làm lễ tự cày. Các quan tá hữu có người can rằng: "Đó là công việc của nông phu, bệ hạ cần gì làm thế?" Vua nói: "Trẫm không tự cày thì lấy gì làm xôi cúng, lại lấy gì cho thiên hạ noi theo?" Nói xong đẩy cày ba lần rồi thôi. Tháng 3, vua về Kinh sư.

Sử thần Ngô Sĩ Liên nói: Thái Tông khôi phục lễ cổ, tự mình cày ruộng tịch điền để nêu gương cho thiên hạ, trên để cúng tông miếu, dưới để nuôi muôn dân, công hiệu trị nước dẫn đến dân đông, của giàu, nên thay!...[13]" (Nguồn: Đại Việt sử kí toàn thư)

- Em hãy cho biết lịch sử lễ cày tịch điền được ghi chép trong đoạn tư liệu trên?
- Làm rõ thành tựu của nền nông nghiệp phong kiến và vị trí của nó trong nền kinh tế Đại Việt?

Câu 4 (2.0 điểm): Phát biểu suy nghĩ của em về nhà Lê sơ?

Câu 5 (2.0 điểm) Em hãy giới thiệu những thành tựu tiêu biểu về nghệ thuật của văn minh Đại Việt? Cho biết những thành tựu nào kể trên đã được UNESCO công nhận là di sản văn hoá thế giới và làm rõ giá trị của những thành tựu nghệ thuật đó trong đời sống hiện nay.

----- Hết -----

Họ và tên thí sinh: Số báo danh

Chữ ký CBCT 1: Chữ ký CBCT 2:.....

HƯỚNG DẪN CHẤM ĐỀ THI NĂNG KHIẾU 10 SỬ LẦN III

Câu	Nội dung	Điểm
1	<p>Quan sát những bức chân dung sau:</p> <p>a) Cho biết đây là những “người khổng lồ” nào? Họ có đóng góp gì đối với văn minh Tây Âu thời kì Phục hưng?</p> <p>b) Phân tích ý nghĩa của văn minh Tây Âu thời kì Phục hưng..</p> <p>a) 1. Cô-pec-ních, 2. Lê-ô-na Đờ Vanh-xi, 3. Sếch-pia, 4. Mi-ken-lăng-giơ.</p> <p>(1) Cô-pec-ních - nhà bác học, thiên văn học với thuyết Nhật tâm... 0.25</p> <p>(2) Lê-ô-na Đờ Vanh-xi - thiên tài toàn năng, ông để lại những bức hoạ nổi tiếng như nàng La Giô-công, Bức tiệc cuối cùng, ...; những bản vẽ về giải phẫu cơ thể người; ý tưởng và bản vẽ máy bay,... 0.25</p> <p>(3) Sếch – pia nhà văn, nhà soạn kịch nổi tiếng người Anh, để lại 36 vở kịch với các tác phẩm tiêu biểu như Rômêô và Juliet, Ham lét, Ô-ten-lô,... 0.25</p> <p>(4) Mi-ken-lăng-giơ nhà điêu khắc, hội hoạ tài năng với tượng Đa-vít, tượng Đức mẹ sầu bi, các bức hoạ Cuộc phán xét cuối cùng, A-đam sáng tạo thế giới ... 0.25</p> <p>b) Ý nghĩa:</p> <p>- Thực chất, đây là một cuộc đấu tranh giai cấp trên lĩnh vực văn hóa tư tưởng giữa giai cấp tư sản mới ra đời chống lại giai cấp phong kiến đang suy tàn: phê phán tư tưởng và hành động của giáo hội và giai cấp phong kiến, đề cao giá trị con người, đòi giải phóng con người => có vai trò tích cực phát động quần chúng chống lại chế độ cũ, 0.25</p> <p>- Đề cao những giá trị tốt đẹp nhất, cao quý nhất của con người lao động, ít nhiều có sự đồng cảm nhất định với người lao động. Giá trị vĩ đại của chủ nghĩa nhân văn, của nền văn hóa Phục hưng là ở đó. 0.25</p> <p>- Đặt cơ sở nền móng cho việc phát triển văn minh Tây Âu trong các giai đoạn tiếp theo. Trên cơ sở đó, phong trào văn hóa Phục hưng đã đóng góp nhiều thành tựu to lớn quan trọng vào kho tàng tri thức của văn minh nhân loại.</p>	
2	<p>Nêu những thành tựu tiêu biểu của văn minh Trung Hoa thời kì cổ - trung đại? Những thành tựu đó có ảnh hưởng như thế nào đến văn minh Đại Việt?</p> <p>Nêu những thành tựu tiêu biểu của văn minh Trung Hoa thời kì cổ - trung đại</p> <p>- Chữ viết: Ra đời đầu tiên là chữ giáp cốt, chữ kim văn => chữ Hán... 0.25</p> <p>- Tư tưởng, tôn giáo: Ra đời sớm nhằm giải thích về TG và đề xướng biện pháp cai trị đất nước: Nho giáo, Đạo giáo, Mặc gia, Pháp gia,... ảnh hưởng đến nhiều nước trong khu vực. 0.25</p> <p>Đầu CN, Phật giáo được truyền bá và phát triển mạnh... 0.25</p> <p>- Kiến trúc: Nhà ở, cung điện, các công trình phòng thủ, quân sự, lăng mộ,... (Tử Cấm Thành, Vạn Lý Trường Thành) 0.25</p> <p>- Khoa học kĩ thuật: 0.5</p> <p>+ Toán: số đếm thập phân, diện tích các hình, số Pi chính xác đến 7 chữ số...</p> <p>+ Thiên văn: người đầu tiên ghi chép về nhật thực, nguyệt thực, đặt ra lịch...</p> <p>+ Y dược: chữa được nhiều bệnh bằng cách dùng thuốc, châm cứu, giải phẫu (Hoa Đà, Trương Trọng Cảnh)...</p> <p>+ Sử học: đa dạng về hình thức, thể loại: Xuân Thu, sử kí Tư Mã Thiên...</p> <p>+ 4 phát minh lớn: kĩ thuật in, làm giấy, la bàn, thuốc súng...</p> <p>Những thành tựu đó có ảnh hưởng đến văn minh Đại Việt</p> <p>- Ảnh hưởng bằng cả 2 con đường: giao thương và xâm lược, cai trị... 0.25</p> <p>- Ảnh hưởng tương đối toàn diện trên nhiều lĩnh vực... 0.25</p> <p>- Văn minh Đại Việt tiếp thu có chọn lọc.... 0.25</p>	
3	<p>Đọc đoạn tư liệu:</p>	

	<p>- Em hãy cho biết lịch sử lễ cày tịch điền được ghi chép trong đoạn tư liệu trên?</p> <p>- Làm rõ thành tựu của nền nông nghiệp phong kiến và vị trí của nó trong nền kinh tế Đại Việt?</p>	
	<p>- Lịch sử lễ cày tịch điền</p> <p>+ Có từ triều đại tiền Lê, đến thời nhà Lý được tổ chức long trọng hơn và là một trong những ngày hội chính của triều đình vào mùa xuân...</p> <p>+ Ý nghĩa: đề cao vai trò của nông nghiệp và khuyến khích nông nghiệp phát triển...</p> <p>Thành tựu của nền nông nghiệp phong kiến</p> <p>- Diện tích ruộng đất ngày càng mở rộng ...</p> <p>- Thuỷ lợi mở mang....</p> <p>- Nhà nước quan tâm bảo vệ sức kéo...</p> <p>- Phát triển các giống cây nông nghiệp...</p> <p>=> C/s trọng nông => Đòi vua Thái tổ, Thái tông...</p> <p>Vai trò của nền nông nghiệp phong kiến</p> <p>- Nông nghiệp là ngành kinh tế chủ chốt, là cội nguồn sức mạnh vật chất của đất nước – <i>dĩ nông vi bản</i>:</p> <p>+ Góp phần từng bước đưa đất nước thoát khỏi tình trạng lạc hậu của hơn 1000 năm Bắc thuộc</p> <p>+ Là cơ sở/ tiền đề thúc đẩy kinh tế thủ công nghiệp và thương nghiệp phát triển, góp phần xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ.</p> <p>+ Đảm bảo đời sống nhân dân ấm no, ổn định tình hình chính trị - XH.</p> <p>+ Tạo điều kiện tăng cường sức mạnh của quân đội và quốc phòng, để vừa củng cố vừa giữ vững nền độc lập, nâng cao vị thế của Đại Việt trong khu vực...</p> <p>- Là cơ sở của nền văn hóa / văn minh Đại Việt với đặc trưng là văn minh nông nghiệp, biểu hiện trong các lĩnh vực tín ngưỡng, văn học, nghệ thuật dân gian...</p>	<p>0.5</p> <p>0.75</p> <p>0.75</p>
4	<p>Phát biểu suy nghĩ của em về nhà Lê sơ?</p> <p>- Đây là triều đại được thành lập sau thắng lợi của cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc... - Đạt nhiều thành tựu rực rỡ, toàn diện</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chính trị <p>+ Hoàn chỉnh bộ máy nhà nước theo hướng ngày càng chuyên chế, quan liêu...</p> <p>+ Hoàn thiện và ban hành luật Hồng Đức... đưa Đại Việt trở thành một nhà nước pháp quyền sơ khởi thuộc loại sớm trên thế giới...</p> <p>+ Chinh đốn, cải tổ quân đội vững mạnh ...</p> <p>+ Mở rộng và khẳng định được chủ quyền, biên giới lãnh thổ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kinh tế phát đạt... <p>+ Nông nghiệp: đặt ra một số chức quan chuyên trách... , thực hiện phép quân điền; đẩy mạnh việc lập đồn điền và khẩn hoang ... => mùa màng bội thu</p> <p>=> Đòi vua Thái Tổ....</p> <p>+ TCN: Cục bách tác, Thăng Long 36 phố phường,...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Văn hóa XH: nảy nở, phát triển <p>+ Tư tưởng, tôn giáo: độc tôn Nho giáo, Phật giáo không còn vị trí như thời Lý Trần...</p> <p>+ Giáo dục: Dựng lại Quốc Tử Giám, dựng bia tiến sĩ, lập Hội Tao Đàn...</p> <p>+ Văn học chữ Hán, chữ Nôm đều rực rỡ...</p> <p>+ Khoa học – kĩ thuật đạt nhiều thành tựu: sử học, địa lí, y học, toán học, nghệ thuật,...</p> <p>=> <i>Đưa chế độ PKVN phát triển lên tới đỉnh cao...</i></p>	<p>0.5</p> <p>0.5</p> <p>0.5</p> <p>0.5</p>
5	<p>Em hãy giới thiệu những thành tựu tiêu biểu về nghệ thuật của văn minh Đại Việt? Cho biết những thành tựu nào kể trên đã được UNESCO công nhận là di sản văn hoá thế giới và làm rõ giá trị của những thành tựu nghệ thuật đó trong đời sống hiện nay?</p>	
	<p>Giới thiệu thành tựu nghệ thuật...</p> <p>- Kiến trúc: các kinh đô, chùa tháp, đền, đình, miếu...</p>	<p>0.5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Điêu khắc: đạt trình độ cao: tượng Phật, ... - Tranh dân gian: tranh thờ, tranh chơi Tết... - Nghệ thuật biểu diễn: cung đình và dân gian: tuồng, chèo, múa rối, hát ca trù, hát văn,... <p>Thành tựu nghệ thuật được công nhận di sản văn hoá TG:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kiến trúc: Thành nhà Hồ, khu di tích Hoàng thành Thăng Long, cố đô Huế, Hội An, thánh địa Mỹ Sơn - Nghệ thuật biểu diễn: nhã nhạc cung đình Huế, ca trù, ví dặm Nghệ Tĩnh, quan họ Bắc Ninh, Hát xoan, nghệ thuật Bài Chòi Nam Bộ, thực hành Then, đờn ca tài tử. <p>Giá trị:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nghệ thuật: cho thấy sự phong phú, đa dạng về loại hình biểu diễn, sự sáng tạo của nhân dân, phản ánh được đời sống, tâm tư, tình cảm gia đình, xã hội... - Lịch sử: là nguồn sử liệu phản ánh trình độ phát triển của văn minh Đại Việt; quá trình giao lưu, tiếp biến văn hoá Khơ me, TQ; phản ánh bản sắc văn hoá Việt; cố kết cộng đồng, cổ vũ, động viên nhân dân trong lao động sản xuất, chiến đấu chống ngoại xâm - Kinh tế: thu hút, phát triển du lịch, tạo việc làm, đóng góp vào GDP của đất nước... - Giáo dục: bản sắc VH DT... 	<p>0.5</p> <p>1.0</p>
--	--	-----------------------

Người ra đề: Trần Lan Phương